

Kouluilta-podcast, jakso 5. Kohti lapsiturvallista medialeikkikenttää

Äänitteen nimi: SW Kouluilta jakso 3 eli 5.mp3

Äänitteen kesto: 00:59:20

Merkkien selitykset:

[?] = sanan kirjoitusasusta ei voi olla täysin varma, mutta merkitys on ainakin sinne päin. Sanan äänityskohta merkitään tekstiin ylös esim. [sana? 00:15:44]

[??] = sanasta ei voinut saada selvää, joten se on täysin epävarma tai sitä ei voitu kirjata ylös lainkaan. Sanan äänityskohta merkitään tekstiin ylös esim. [?? 00:15:44]

[**tekstiä**] = äänet tai litteroimatta jätetyt kohdat merkitään tekstiin hakasulkeisiin, esim. [naurahtaa] tai [haastattelu keskeytyy hetkeksi, kun haastateltava vastaa puhelimeen]

[äänite alkaa]

Haastattelija 1 [00:00:33]: Taas on Kouluilta-podcastin aika. Tervetuloa kuuntelemaan. Kouluilta-podcast perustuu kouluilta kerättyihin kysymyksiin, joita me pohdimme tutkijoiden ja aiheeseen perehtyneiden asiantuntijoiden kanssa. Minä olen Mika Niemelä. Toimin työelämäprofessorina Oulun yliopistossa. Kouluillan toteuttaa [Schoolwell? 00:00:56]-tutkimushanke ja olen tämän hankkeen vuorovaikutusvastaava. Tässä Kouluillan jaksossa meillä on aiheena lasten ja nuorten some, vuorovaikutustaidot ja elämä somessa. Täällä keskustelemassa kanssani on tutkija Lauri Hietajärvi Helsingin yliopistosta.

Puhuja 1 [00:01:09]: Hei vaan. Mukava olla täällä.

Haastattelija 1 [00:01:15]: Kiva, kun pääsit mukaan. Sä toimit siellä yliopistolla yliopistonlehtorina. Kasvatuspsykologia on sun tieteenala. Ymmärsinkö oikein?

Puhuja 1 [00:01:21]: Joo, kyllä pitää paikkansa. Eli yliopistonlehtorina. Kasvatuspsykologia yliopistonlehtorina. Vastaan omalta osaltani kasvatuspsykologian opetuksesta ja tutkimuspuolella sitten olen aika paljon keskittynyt kouluhyvinvointiin sekä oppilaista opiskelijoista rehtoreihin asti. Ehkä sellaisena kärkenä, mistä tänäänkin täällä jutellaan, niin

tuohon median käyttöön, nuorten median käyttöön ja miten se mahdollisesti on sitten tähän hyvinvointiin yhteydessä.

Haastattelija 1 [00:01:52]: Mahtavaa. Tosi hienoa, kun pääsit paikalle. Laurin lisäksi meillä on pysyvänä asiantuntijajäsenenä tuttuun tapaan professori Kirsi Pyhältö, myös Helsingin yliopistosta ja Schoolwell-tutkimushankkeen johtajana. Kirsi, teillä on ylivoima nyt, kun teillä on tämä Helsingin yliopisto edustettuna pöydän kummallakin puolella. Miltä tämä tuntuu?

Puhuja 2 [00:02:15]: Niin ja vielä tarkemmin sanottuna kotikenttäetu. Myös mun ikään kuin se koti on sieltä kasvatopsykologiasta. Että erinomaisen hyvältä tuntuu.

Haastattelija 1 [00:02:27]: Mahtavaa. Okei, tämä on näin. No niin, ilmekos tässä on kotoinen olo. Tulee ihan tulee tänne asti. Kolmantena järjestävän tahon edustajana meillä on projektikoordinaattori Heidi Virkkala. Heidi on valmistellut meille tämän jakson kysymykset.

Puhuja 3 [00:02:45]: Hei vaan. Mä aloitan tällaisella opettajan tarinalla. Aina mietin kun kävelen aamulla kouluun ja moikkaan kännyköitä tuijottavia nuoria, eikä kukaan vastaa, että miten otetaan kontakti teiniin nykypäivänä. Miten yhteisö sitoutuu nuoreen? Miten viedä tilanne loppuun asti? Vai onko helpointa vaan ohittaa? Nuorten sosiaalinen elämä tapahtuu suurelta osin nykyään sosiaalisen median alustoilla. Miten tämä vaikuttaa nuorten hyvinvointiin? Lisäksi on pohdittu sitä näissä kouluissa, että heitä huolestuttaa sekä fyysinen jaksaminen, että sosiaalisten taitojen kehittyminen. Viimeiseksi tuli tätä aihetta, mitä me jo pohdittiin vähän viime jaksossakin, että puhelimet pois kouluista. Mitä vuorovaikutustaidoille pidemmän päälle tapahtuu?

Haastattelija 1 [00:03:39]: Okei. Siinä on meidän tämän jakson kysymykset. Niin kuin Heidi sanoi, niin jonkun verran tätä on... Tai siis, meillä oli tähän aiheeseen liittyvä toinen podcast tässä aikaisemmin, mutta tämä näkökulma on tässä vähän nyt erilainen. Mitä ajatuksia Lauri tämä noin päällimmäisenä herättää, nämä kysymykset?

Puhuja 1 [00:03:59]: Tämähän on aika tämmöinen toistuva ajatus tai toistuva huoli, että mitä nuorille tapahtuu, kun useimmiten kun me nähdään nuoria, niin heillä on kännykkä kädessään ja huomio kiinnittyneenä siihen. Sitähän nyt ei välttämättä osata vielä tässä kohtaa sanoa, että mitä kaikkea tapahtuu, mutta huoli on varmasti perusteltu ja jossain määrin kuitenkin ehkä tälleen vanhemman sukupolven, jota itsekin tässä tuntuu jo edustavan, niin siitä näkökulmasta, niin ehkä se suurin mikä siinä kuitenkin pistää silmään on se, että se on tilanteena uusi. Me nähdään uudet tilanteet aina kuitenkin ehkä vähän

jotenkin uhkaavina ja nähdään niitä uhkakuvia siinä ehkä enemmän, kuin mitä tutkimusnäyttö sitten kuitenkaan lopulta sanoo. Mutta voidaan sitä tutkimusnäyttöäkin käydä tässä tarvittaessa vähän lisää läpi.

Haastattelija 1 [00:04:54]: Joo, siitä me ollaan tosi kiinnostuneita toki. Tämä on tilanteena uusi. Me ollaan sun ajatuksessa uuden ilmiön kanssa tekemisissä ja siinä on asioita joista on syytä olla huolissaan, mutta on asioita, joista ei ehkä niinkään. Vai ymmärsinkö oikein?

Puhuja 1 [00:05:13]: No, varmasti juuri näin. Eli ilmiö on sinänsä tosiaan uusi, vaikka älypuhelimet nyt jo jonkun aikaa ovatkin tässä meidän keskuudessamme pyörineet. Mutta yleisesti ottaen sanotaan näin, että tutkimusnäyttö, vaikka ehkä mediakeskustelu toisaalta vaikuttaakin, niin tutkimusnäytön näkökulmasta huoli ei sinänsä ole mitenkään kovin suuri. Eli jos me otetaan nuorten vaikkakin kasvava tällöinen psykologisen hyvinvoinnin ja mielenterveyden oireilu huomioon ja lähdetään sitä sitten katsomaan suhteessa median käyttöön, niin median käyttö ei oikeastaan missään tutkimuksessa juurikaan selitä tätä. Ja sen takia se huoli ei sinänsä, niin sen ei pitäisi olla niin suuri, miltä se ehkä vaikuttaa. Mutta toisaalta siinä on kuitenkin sellaisia aika perusteltuja hypoteeseja, mitä tapahtuu kun rajoitetaan sitä elämää aika pitkälti siihen kännykän tuijotteluun. Tai ainakin siltä se näyttää ulkopuolisen silmin, että mitään ei tapahdu sen ihmisen ja ruudun ulkopuolella.

Haastattelija 1 [00:06:22]: Joo. Otetaanpa kiinni tähän. Siis periaatteessa meillä on nyt se tilanne, että nuorten sosiaalinen elämä tapahtuu suurelta osin sosiaalisen median alustoilla. Tässä tämä koulun kysymys oikeastaan vei meidät sen äärelle. Me ei oikeastaan voida elää ilman sitä maailmaa, tai se on meillä läsnä täällä ja niin edelleen. Mitä tästä yhteydestä hyvinvointiin tiedetään? Mitä se tutkimus on? Mitä puolia haluaisit siitä valottaa?

Puhuja 1 [00:06:54]: Aika keskeinen havainto mikä on syytä ymmärtää, on se, että sosiaalinen elämä on aidosti siirtynyt isolta osin sinne mediavälitteiseen maailmaan. Ja se on ihan yhtä aitoa sosiaalista kanssakäymistä, kuin mitä sitten kasvokkainen vuorovaikutus. Niitä ei ole syytä erotella mitenkään radikaalisti eri koreihin. Toki vuorovaikutuksellisesti ihmiset kun ovat vastakkain ja näkevät toisensa ilmeet ja kehonkielen, niin se viesti on erilaista. Mutta toisaalta sitten siihen on sopeuduttu siinä mediavaikutteisessa vuorovaikutuksessa esimerkiksi monipuolisella emojiä käytöllä. Niitä tunteita ja reaktiota välitetään siellä eri tavalla. Se on ihan yhtä arvokasta ja tärkeää sosiaalista kanssakäymistä, kuin mikä tahansa muukin. Se, että se siirtyy ja on siirtynyt enenevässä määrin sinne, niin on vain lisännyt sitä nuorten välistä yhteydenpitoa ja kanssakäymistä, mikä sitten taas kun puhutaan nuorista ihmisistä, niin on ihan kehityksellisestikin äärimmäisen tärkeä osa-alue. Sitä kautta voitaisiin jopa ajatella, että puhutaan hyvistä asioista lähtökohtaisesti sosiaalisen median kanssa.

Haastattelija 1 [00:08:07]: Okei. Eli sä et arvottaisi tätä tällaista perinteistä kasvokkain tapahtuvaa sosiaalista vuorovaikutusta ja sitten taas digitaalisten välineiden kautta tapahtuvaa. Sä sanoit, että se on yhtä arvokasta.

Puhuja 1 [00:08:21]: Mä sanoisin, että se on yhtä arvokasta. Mä en lähtisi... En lähde väittämään, että voidaan mennä tilanteeseen missä on vain toista tai vain toista - ja lopputulos olisi radikaalisti parempi kummallakaan tapaa. Mutta se yhdistelmä mikä nyt on voimissaan, niin en mä lähtisi arvottamaan, että pitääkö vähentää sosiaalisen median kautta tapahtuvaa vuorovaikutusta ja saada enemmän kasvokkaista, koska eivät ne välttämättä sulje toisiaan pois. Ne jopa ruokkivat toisiaan positiivisella tavalla.

Haastattelija 1 [00:09:04]: Joo. Kirsi?

Puhuja 2 [00:08:55]: Joo. Mietin tuohon tarkentavan kysymyksenä... Me helposti ajatellaan arjessa, että sosiaalisen median käyttö on yhteismitallinen kokonaisuus. Mutta mitä me tiedetään siitä, että onko erilaisia sosiaalisen median käyttäjiä lapsissa ja nuorissa ja onko sillä tavalla, jolla sitä sosiaalista mediaa käyttää merkitystä esimerkiksi oppimisen, tai sitten sen hyvinvoinnin näkökulmasta?

Puhuja 1 [00:09:32]: Joo, siis niin kuin sanoin, keskustelussa ja aikaisemmassa tutkimuksessa on paljolti liikuttu vaikkapa tämän ruutu-aika-käsitteen ympärillä, missä on tällainen jokseenkin monimutkainen kokonaisuus niputettu yhden minuuttiarvion alle, mikä on aika väkivaltaista, ajatellen että mitä kaikkea ihmiset ja nuoret sen median välityksellä tekevät. Ja siinä on eroja. Miten siihen on tartuttu vaikkapa tutkimuskentällä, niin on lähdetty miettimään esimerkiksi sitä vuorovaikutuksen laatua. Eli onko se kaksisuuntaista? Onko se sellaista, että kaksi ihmistä, tai useampi ihminen esimerkiksi keskustelee? Vai onko se sellaista epäsuoraa, että siellä on vaikkapa Instagram-julkaisu, mihin laitetaan kommentteja ja mahdollisesti vastataan kommentteihin? Vai onko se sitten sellaista passiivisempaa kuluttamista, missä sä et suoranaisesti ole vuorovaikutuksessa kenenkään kanssa, vaan selaat sisältöä ja mahdollisesti sitten annat kuitenkin jotain tällaisia tykkäyksiä ja kommentteja? Nämä ovat esimerkiksi aika isoja tekijöitä, jos miettii mitä mahdollisia hyvinvointivaikutuksia sillä esimerkiksi voisi olla. Tällaisen jaottelun kautta sitä nyt on... Nykytutkimuksessa enemmän ja enemmän lähdetään lähestymään. Jos nyt otetaan esimerkiksi tällainen ihan aito, suora vuorovaikutus kahden ihmisen välillä, niin onko se sitten kasvokkain tapahtuvaa keskustelua, vai onko se sitten chattailua, niin en lähtisi sanomaan että sillä kasvokkain tapahtuvalla vuorovaikutuksella olisi merkittävästi erilaiset vaikutukset, kuin taas semmoisella chattailulla. Tämä erottelu on aika tärkeää ja se tuntuu jotenkin edelleen unohtuvan. Sitten taas ehkä mainitaan, että joo, mediaa voi käyttää

monella eri tapaa, mutta sitten kuitenkin taas palataan siihen, että kuinka paljon on hyväksi, tai mikä on liikaa. Ja sitten jos mietitään vaikka oppimisen näkökulmasta, niin kuin siinä se jatkokysymys olikin, niin siitä on jo jonkun verran näyttöä, että esimerkiksi jos ja kun sitä käytetään opiskelun tukena, niin se heijastuu parempaan koulusuoriutumiseen ja parempiin arvosanoihin. Eli opiskelijat ja oppilaat myös käyttävät sosiaalista mediaa oman opiskelunsa tukena monella eri tavoin. Se on opiskelua. Se on hyödyllistä. Eli taas palataan siihen, että jos sä käytät sitä mediaa opiskeluun, niin se on hyödyllistä opiskelun kannalta. Eli vähän siltäi kehäpäättelmä sinänsä, mutta jotenkin siihen on ihmisten vaikea päästä. Että se mitä siellä teet määrittelee sen, että mitä tapahtuu.

Haastattelija 1 [00:12:13]: Päämäärä määrittelee välineen, eikä niin että väline määrittelee jotenkin sen koko tilanteen.

Puhuja 1 [00:12:29]: Niin voisi ajatella, joo.

Haastattelija 1 [00:12:37]: Yksi mielenkiintoinen raportti missä olet ollut mukana ilmiökartta-työskentelyssä, niin täällä on otsikkona että ruutuajasta puhuminen tulisi lopettaa, koska se on liian jotenkin karkea määritelmä. Mutta sä jaat mielenkiintoisella tavalla tämän sosiaalisen median tai digitaalisen kanssakäymisen kolmeen luokkaan. On tällainen hyvin vastavuoroinen suhde ja se on vähän niin kuin me oltais tässä. Mutta sitten voi olla sellainen, missä sä olet enemmän passiivinen tai muuta. Sun näkemyksen mukaan tutkimus itse asiassa pystyy erottelemaan näiden merkitykset hyvinvoinnille ja oppimiselle. Se on mielenkiintoista. Tätä ei tule ensimmäisenä edes ajateltua, tätä asiaa. Toinen asia mikä tässä koulujen kysymyksessä oli, mikä itsellä jäi pohdituttamaan, tämä kysymys että miten kontakti otetaan nuoreen nykypäivänä. Miten yhteisö sitoutuu nuoreen? Jos me haluttaisiin käyttää digitaalisia välineitä niin että se synnyttäisi yhteyksiä, niin mitä sinä ajattelet siitä. Mitä siinä olisi mukana silloin?

Puhuja 1 [00:13:39]: Kyllä ensisijaisesti ajattelisin, että siinä kohtaa kannattaa kuulla niitä nuoria ja sillä lailla kunnioittaa sitä nuorten kulttuuria ja tapaa toimia. Ja lähteä siitä käsin rakentamaan sitä. Koska he ovat asiantuntijoita omassa toimintatavassaan. Siitä on kiusallisia esimerkkejä, kun aikuiset yrittävät jotenkin ottaa nuorten kulttuuria haltuun omiin tarkoituksiinsa ja yleensä tämä tällainen epäonnistuu. Kontaktin ottamisessa ei varmaan ole mitään uusia juttuja, vaan ihan sellainen vastavuoroinen, kunnioittava tapa lähestyä tilannetta, niin on varmaan se lähtökohta edelleen. Että ei lähde arvottamaan sitä mitä nuoret tekee, eikä myöskään lähde radikaalisti sitten... Ei pidä lähteä myöskään - tästä on jonkun verran myös tutkimuskirjallisuutta - tavallaan kaappaamaan sitä nuorten kulttuuria aikuisten tarkoituksiin, koska sitten se yleensä kohtaa jonkinlaista vastustusta.

Puhuja 2 [00:14:46]: Mä oikeastaan haluaisin vielä esittää tarkentavan kysymyksen liittyen näihin kolmeen joskus toisiaan täydentävään, mutta toisaalta hyvin omaleimaisiin tapoihin käyttää sosiaalista mediaa. Miten sä näet näiden kunkin muodon tämmöset vahvuudet, tai sitten toisaalta riskitekijät, ajatellen lasten ja nuorten hyvinvointia?

Puhuja 1 [00:15:17]: Sinänsä aika laaja kysymys, mutta tälleen karkeesti voisi ajatella, että tämmöinen suora vuorovaikutus ihmisten kesken on lähtökohtaisesti hyvä juttu. Mitä riskejä siihen liittyy on ne, mitkä liittyy myös toisiin ihmisiin. Eli se riippuu, että kenen kanssa sä viestittelet. Ja se on kuitenkin ajan ja paikan suhteen aika helppo päätyä viestittelemään kenen tahansa kanssa. Ne eivät välttämättä ole sun lähipiiriä. Ne voivat olla vieraita ja sitten eri ihmiset tuovat ne omat riskinsä sellaiseen vuorovaikutukseen. Sitä kautta ne riskit ovat nimenomaan niissä toisissa ihmisissä, jos ajatellaan. Mutta kavereiden kesken tapahtuva viestittely on sinänsä aika riskitöntä ja tavallista elämää. Epäsuora vuorovaikutus, eli tämmöinen missä on jotain sisältöä jaettu, siihen kommentoidaan... Siinä on paljon näitä lieveilmiöitä, että sitten tulee helposti epäasiallista kommentointia. Saatetaan ymmärtää jotain kommentteja väärin, koska siinä ei ole se välitön keskustelu käynnissä, vaan viestejä luetaan ja niihin kommentoidaan viiveellä. Eli siinä tulee tämmöisiä perinteisiä vuorovaikutuksen haasteita helposti, plus sitten edelleen jos sä jaat sisältöä kontrolloimatta sitä kuka sen näkee, niin asettaa itsensä alttiiksi aika monenlaiselle palautteelle. Ja sitä kautta nämä riskit liittyvät siihen. Ja sitten ehkä lähinnä sitä aika klassista ruutuaiakeskustelua on tämä passiivinen median käyttö, että sä selaillet sisältöä ilman merkittävää sellaista omaa aktiivista panosta. Siinä nyt varmaan ne suurimmat riskit on sitä että kuluttaa aikaa kissavideoiden katsomiseen silloin, kun pitäisi tehdä jotain muuta. Koska se on aika vaivatonta ja rentouttavaa ja vähän parantaa mieltä helposti monessa tilanteessa. Ja jos on taipuvainen prokrastinointiin, niin sitä saattaa sitten tehdä vähän liian pitkään. Se, että miten se heijastuu tutkimuksen mukaan hyvinvointiin, niin hyvin vähän. Siitä on hyvin vähän näyttöä, että sillä olisi oikeasti merkittäviä vaikutuksia. Ja se nyt varmaan selittyy sillä, että siis ihmisillä on ollut taito kuluttaa aikaa tämmöisiin turhanpäiväisiin tekemisiin aina. Se nyt on vain yksi uusi tapa käyttää aikaa. Sinänsä jos me puhutaan riskeistä vakavuusasteeltaan, niin tämmöisellä passiivisella median käytöllä on hyvin vähän mitään vakavia riskejä, mitä mä tai tutkimuskirjallisuus näyttäisi. Mutta sitten sellaiset suurimmat riskit löytyy sieltä toisista ihmisistä. Eli sitten jos on toisia ihmisiä joilla on pahat mielessä, niin ne riskit saattavat aktualisoitua sitten ihan sellaisiksi, joilla on hyvinvoinnissa ihan selkeästi... Puhutaan kiusaamisesta tai groomingista tai vastaavista, mitä toiset ihmiset aktiivisesti aiheuttavat, niin ne ovat ne oikeat riskit mitä sinne mediaan sitten liittyy. Mutta ne eivät tule siitä välineestä, vaan niistä toisista ihmisistä.

Haastattelija 1 [00:18:30]: Joo. Sä käsittelet tätä aihetta tässä raportissa mikä mulla on tässä auki, niin sä kuitenkin sanot että nämä haitalliset ilmiöt tässä ovat harvinaisia. Mutta ne selkeästi tässä sun ajatuksessa liittyvät tähän toisen ihmisen kohtaamiseen verkon kautta. Siinä on se riski. Yhden asian, minkä nostat täällä mitä kannattaisi tehdä, niin on medialukutaidon vahvistaminen. Kerro siitä vähän lisää.

Puhuja 1 [00:19:03]: Vähän riippuen miten me lähdetään määrittelemään medialukutaito, niin siinä on aika monta vahvistettavaa osa-aluetta tällä hetkellä. Sosiaalinen media syöttää aika paljon monenlaista informaatiota, tämä fake news -ajatus. Se leviää ja yleisen saatavuusharhan takia väärä tieto leviää myös tosi paljon. Ja sitä kautta tällainen perinteinen lähdekriittisyys ja semmoisen vahvistaminen osana medialukutaitoa on varmaan tärkeämpää nyt, kuin koskaan. Se on yksi. Mutta sitten tärkeitä medialukutaidon osa-alueita on myös se, että miten sä osaat säädellä sitä sun omaa mediakenttäsi. Ihan puhutaan sovellusten asetuksista ja mitä jaetaan kenellekin. Mitä kannattaa jakaa kenellekin? Miten suojaa oman verkkoliikenteensä näiltä ihmisiltä, joilla on pahat mielessä? Ja tällaiset taidot. Ja sitten mä en tiedä, lasketaanko se nyt medialukutaidon alle, mutta sitten taas tämä eniten puhuttava asia, tämä ruutu-aika, keskittymiskyky ja tällainen oman median käytön säätely, että ottaa sen haltuun, sen median käytön, eikä niin päin että sitten sä oot ikävien yritysmaailman psykologien vietävissä, kun ne yrittää tehdä niistä sovelluksista luonnollisesti sellaisia, että saadaan mahdollisimman paljon käyttäjäkontaktia. Miten otetaan sieltä sitten notifiikaatiot pois? Ja minkälaisia toimintatapoja kehitetään, että silloin kun oikeasti pitää keskittyä, niin pystyy keskittymään? Ja mä laskisin senkin tietynlaiseksi tällaiseksi medialukutaidoksi nykymaailmassa. Ja näitä vahvistamalla näitä harvinaisempiakin lieveilmiöitä pystytään lähtemään ehkäisemään. Se on se, mitä minä varmaan ensisijaisena tässä tarjoaisin.

Haastattelija 1 [00:20:57]: Sanoit, että voi ottaa oman mediakäyttämisen haltuun. Sano jotain konkreettista. Miten se tehdään? Minulla on käyttöä sille.

Puhuja 1 [00:21:08]: Konkreettista on varmaan sekä se, että laittaa kaikki mahdolliset notifiikaatiot pois - ja silti tulee kaivettua se puhelin taskusta tosi usein.

Haastattelija 1 [00:21:31]: Niin.

Puhuja 1 [00:21:32]: Mutta sitten, niin ei se sinänsä mitään hiukkasfysiikkaa ole. Se, että piilottaa sen puhelimen toiseen huoneeseen, eli silloin kun pitää tehdä jotain muuta. Kaikki mikä vaatii ihmiseltä vaivaa, niin ehkäisee sitä. Eli mehän ollaan hirveen laiskoja perusluonteeltamme. Eli jos sä teet asioista vaivalloisia, niin sitten se nostaa sitä kynnystä tehdä sen. Eli jos se kännykän hakeminen on vaivalloista, niin todennäköisemmin et hae sitä ennen kuin on sitten aika tauolle. Ja niin pois päin. Eli ihan semmosia hyvin, hyvin tällaisia perinteisiä tapoja säädellä sitä omaa keskittymistä. Lähtisin kyllä ihmisille suositteluun, niinkun kaiken ikäisille. Koska nuo palveluntarjoajat tekevät kaikkensa vaikeuttaakseen sitä, niin kyllä siitä täytyy aktiivisesti taistella vastaan. Ja toki toivottavasti saadaan vähän

vetoapua myös lainsäädäntöpuolelta jossain vaiheessa, koska onhan se aikamoinen taistelu yksittäiselle pienelle ihmiselle.

Haastattelija 1 [00:22:29]: Palataan tuohon lainsäädäntöasiaan ja muuta, mutta luulen että tiedän mitä Krissulla liikkuu mielessä tässä, koska arkeen sitoutuneita ja aika pieniä asioita voi olla se haltuunotto. Ole hyvä. Sano.

Puhuja 2 [00:22:41]: Joo. Tuosta minä oikeastaan jatkaisin siihen suuntaan, että jos mietin koulua, niin minkälaisesta median käytöstä olisi hyötyä. Että jos me ei lähdetäkään tavallaan miettimään sitä siitä näkökulmasta miten me ehkäistään haittoja pelkästään, vaan siitä näkökulmasta että miten me maksimoidaan hyödyt, niin mitä tutkimus kertoo siitä, että minkälainen median käyttö on hyödyllistä.

Puhuja 1 [00:23:07]: Äärimmäisen hyödyllistä on kaikki luova median käyttö. Eli otetaan median välineet sellaiseen käyttöön, että ne tarjoavat jotain sellaista, mitä ilman niitä ei pystyisi tekemään. Se on ehdottomasti. Otetaan vaikka ihan alakoulutasolta kaikki videoiden muokkaamiset, kaikki tällainen multimediodien rakentaminen, ohjelmointi. Kaikki tällainen, missä otetaan se lisäarvo käyttöön, mitä media meille tarjoaa. Mutta sitten toisaalta myös täytyy muistaa, että internet kaikesta kohinasta huolimatta sisältää tosi paljon kaikkea hyödyllistä informaatiota. Sen kanssa toimiminen ja opetteleminen, että miten päästään sen relevantin informaatio äärelle ja miten voidaan vertailla, niin se on hyödyllistä median käyttöä. Sitä ei kannata heivata pois. Monessa asiassa toki kirja on käyttöliittymänä ylivertainen, mutta ne ovat hirveän rajattuja. Mutta erityisesti kyllä painottaisin tätä luovaa median käyttöä, että jos nyt haluaa ottaa ne hyödyt irti, niin niinkun lähtee sinne kentälle ja lähtee rakentamaan niitä asioita, mitkä voisivat olla vaikeita tai mahdottomia ilman sitä digitaalista mediaa. Ja jonkun verran myös tuossa opetusteknologiakentässä ollaan menossa myös tämmöiseen augmented reality, virtual reality -juttuihin, missä taas sitten vähän alasta riippuen päästään tekemään semmoisia asioita simuloidusti, jotka olisivat vaikeita tai mahdottomia tehdä ilman sitä simulaatiota. Ja ne nyt ovat tietysti taas semmoisia uusia avauksia, jotka tarjoavat aika paljon oppimisen kannalta hyödyllistä materiaalia. Ja sitten taas ihan arjen median käyttöön voi luoda semmoisia käytäntöjä, jotka tukevat vaikkapa läksyjen tekemistä ja kokeisiin lukemista. Ja tästä nuorethan on esimerkkejä, että kuulustellaan toisilta WhatsAppin välityksellä koealuetta ja muuta. Sellainen on hyödyllistä median käyttöä.

Haastattelija 1 [00:25:09]: Hyödyllinen, luova median käyttö tarkoittaa sitä, että olet osallinen ja aktiivinen. Ja digitaalisuus on siinä välineenä.

[tauko 00:25:29]

Haastattelija 1 [00:25:36]: Kuuntelet tällä hetkellä Kouluilta-podcastia, jossa käsittelemme kouluilta kerättyjä, koulun arkea koskevia ajankohtaisia kysymyksiä. Studioissa meillä on tänään vieraana kasvatustieteiden yliopistonlehtori ja tutkija Lauri Hietajärvi keskustelemassa lasten ja nuorten sosiaalisen median käytöstä. Pysyvänä asiantuntijajäsenenä on kasvatustieteiden professori Kirsi Pyhältö ja minä olen Mika Niemelä. Mulle tuli mieleen, että meidän ensimmäisen podcastin aiheena oli lasten ja nuorten liikunta ja fyysinen aktiivisuus. Tuo miten sä kerroit tuosta, että miten esimerkiksi puhelimen käyttöä voi ottaa haltuun silleen, että tekee siitä vähän vaikeaa, vie sen eri huoneeseen, tai puhelimet on jossain muualla, että sitten pitää nähdä vaivaa. Mä tiedän, että se mulla ainakin toimisi tosi hyvin. Mutta liikunnan suhteen oli aika paljon... He puhuivat myös tästä ympäristöstä, että tehdään sellainen, että täytyy liikkua. Se liikkuminen tulee vähän itsestään siinä. Se tuli vaan mieleen, että tämä ratkaisutapa oli aika hyvin samanlainen, että siihen voidaan ja pystytään vaikuttamaan aika monella tapaa, että miten me toimitaan median kanssa.

Puhuja 2 [00:26:43]: Miten sä näet sitten taas tuon... Jatkan tästä, mitä Mika nosti esiin fyysisen aktiivisuuden osalta. Niin, aika paljonhan on sitä keskustelua, että lapset ja nuoret istuvat enemmän. Ja siitä on näyttöäkin itse asiassa, että fyysinen aktiivisuus ja liikkuminen on vähentynyt. Sitten se aika usein atribuoidaan näihin puhelimiin, tai muihin vastaaviin välineisiin. Mutta jos sen kääntää toistepäin, että minkälaisia mahdollisuuksia sitten tällaiset välineet voisivat sun näkemyksen mukaan ja toisaalta tutkimusnäytön pohjalta tuoda siihen fyysisen aktiivisuuden lisäämiseen, jos me tiedetään että on paljon hyötyjä esimerkiksi oppimisen ja hyvinvoinnin edistämässä.

Puhuja 1 [00:27:33]: Joo. Niin kuin sanoin, että yleensä se arkiselitys on, että nuoret eivät liiku, koska ne käyttävät nykyään digiteknologiaa. Tästä hyvin vähän mitään tutkimusnäyttöä, että näin olisi. Ja ihan yhtä uskottava selitys on se, että kun liikkuminen on muista syistä vähentynyt, niin median käyttö on tullut tilalle, koska se on helposti saatavilla. Mutta miten sitten median käytöllä tuetaan mahdollisesti liikkumista? Yrityksiähän on monenlaisia, tämmöisiä liikkumista tukevia appeja, ohjelmia, pelillistämistä sitä kautta. Se, että kuinka aktiivisesti nuoret ihmiset sellaisiin tarttuu, niin siitä mulla ei ole tietoa. Aikuiset niitä ainakin kovasti latailee ja yrittää erilaisia urheiluhaasteita sieltä aloittaa. Ja sitten kovasti puhutaan, että esimerkiksi tämmöiset Pokemon Go -liikkumiseen kannustavat pelit voisivat olla hyviä. Mutta tälleen suoraan sanottuna mä en välttämättä itse uskoisi, että media ratkaisee liikkumattomuuspulmaa. Tämä digitaalinen media siis. Vaan enemmänkin se, että tehdään siitä liikkumisesta arkista, helpommin saatavilla ja siihen päivärtymiin paremmin sitoutuvaa, niin se tulee kyllä sitten... Todennäköisesti saadaan se liikkuminen sitä kautta paremmin nousuun. Medialla me ei varmaan ihan kaikkea kyetä kuitenkaan ratkaisemaan, mutta toisaalta se liikunnan seuraaminen, mittaaminen ja oman kehityksen seuraaminen, niin kyllähän se on motivoivaa. Eli jos sellaiseen lähtisi aktiivisesti tuottamaan

sellaista kulttuuria myös nuorille, että seurataan sitä omaa liikkumista ja yritetään ylläpitää jotain tiettyä tasoa ja katsotaan vähän taaksepäin, että okei, no, nyt on tässä kuussa tullut liikuttua paljon - liikuttaisko ensi kuussa vähän enemmän? Ja tuodaan se näkyväksi, että kuinka paljon liikkuu, tai kuinka vähän liikkuu, niin sitä kautta siinä olisi tietysti tämmöiseen käyttäytymismuutokseen työkaluja. Mutta mä en ihan tämmöiseen, että Pokemon Go pelastaa huononevan ja rapistuvan kunnon, niin mä en ihan lähtisi siihen. Mä lähtisin hakemaan niitä ratkaisuja enemmän siitä, että miten me rakennetaan vaikkapa esimerkiksi koulupäivän yhteyteen lisää liikkumismahdollisuuksia kaikille ja jotain tällaista vähän niinkun rakenteellisempaa ratkaisua.

Haastattelija 1 [00:30:01]: Jäin miettimään tuota aiemmin tässä keskustelussa esiintullutta, että miten yhteisö sitoutuu nuoreen. Pohdit sitä ja se on ihan perusideoita siitä, että tutustutaan nuorten tapoihin, olla yhteydessä muiden kanssa mitä nuoret toivovat ja muuta. Tässä raportissa, mitä olen tähän taustakirjallisuuteen tutustunut, niin sanot että diginatiiveja ei ole. Eli myös digitaalisten välineiden käytössä on hyvin paljon myös sukupolven sisällä olevaa eroa. Kerrotko siitä vähän lisää?

Puhuja 1 [00:30:36]: Joo. Diginatiivi-ajatus jo silloin 20 vuotta sitten sisälsi sellaisen oletuksen, että nuoret jotenkin luontaisesti, kun ovat paljon median ja erilaisten digitaalisten laitteiden parissa, niin kehittyisivät sitä kautta vähän ylivertaiseksi verrattuna vanhempiin sukupolviin. Se ajatus kyllä aika nopeasti tutkimusnäytön perusteella ammuttiin alas, että eivät kaikki nuoret olekaan yhtäkkiä äärimmäisen taitavia soveltamaan digitaalista mediaa järkevällä tavalla, vaan se on taito mikä pitää opetella. Siihen tarvitaan toisten ja vanhempien sukupolvien tukea. Eli kyllä siellä on paljon vaihtelua ja vaikka mediaa käytetään paljon, niin erityisesti tämmöinen mobiiliteknologia ja sosiaalinen media on tehty todella helppokäyttöiseksi ja jopa niin kuin, että käyttäjää ohjailaan mahdollisimman paljon käyttämään sitä tietyllä tavalla. Että ei se varsinaisesti niitä niitä teknologiataitoja kehitä. Sitten on nuoria, koska toisaalta taas sitten tämä internet ja mediamaailma tarjoavat lähes rajattomat mahdollisuudet kehittää niitä taitoja, että meillä on kuitenkin nuoria, jotka oman kiinnostuksensa parissa kehittävät sellaista ammattilaistason osaamista. Se väylä on kyllä avoinna, mutta ajatus siitä että iso osa nuorista jotenkin ajautuisi sille väylälle, niin se oli ehkä vähän harhainen oletus. Että kuitenkin pysytään sillä helpon tekemisen alueella. Vaikkakin iso osa siitä tekemisestä on siirtynyt sinne mediavälitteiseksi, niin se välttämättä ole teknisesti kovin monimutkaista mitä siellä tehdään, että enemmänkin hyvin yksinkertaista.

Haastattelija 1 [00:32:15]: Aivan, eli ei pitäisi suhtautua nuoriin joukkona, vaan pitäisi tutustua että mitä se kenenkin nuoren kohdalla on se median käyttö.

Puhuja 1 [00:32:29]: Juuri näin. Nuoret muodostavat, niinkun ihmiset ylipäänsä, niin he muodostavat jakauman aina jonkun asian suhteen. Siellä on molemmat päät ja keskiryhmä jossain siellä välissä. Suurin osa on sitä keskivertoa. Tosi usein edelleen kuulee sen yleistyksen, että nuoret ovat hyvin samanlaisia keskenään, mutta eivät ne edelleenkään ole sen enempiä samanlaisia kuin ennenkään.

Haastattelija 1 [00:32:56]: Semmoinen yleinen harhaluulo, nopea ajatus. Päällimmäinen ajatus. Sitten tämä lainsäädäntö pohditutti meitä itse asiassa viime jaksossa, kun tällöin tätä tallensimme täällä. Puhuttiin aika paljon siitä, että meillä sosiaalinen media tai digitaaliset erilaiset ratkaisut, mihin äsken itsekin viittasit tässä, että siellä on taustalla kaikenlaiset, niinkun tutkimustieto siitä että miten saadaan koukutettuja ja nämä erilaiset palveluntarjoajat tietävät, mitä he tekevät. Ja puhuttiin lainsäädännön tarpeesta ehkä siihen. Viittasit siihen, että meillä voisi olla tulossa jotain lainsäädännöllistä apua tähän asiaan. Voitko valottaa sitä puolta?

Puhuja 1 [00:33:51]: Nythän tänään astuu EU:ssa tämä uusi sääntely voimaan näille isoille digijäteille. Se, että miten se sitten käytännössä muuttaa sitä mediamaisemaa, niin jää nähtäväksi. Mutta EU:lla on ainakin kova tahto ja EU:lla on käytettävissä myös ihan hyviä asiantuntijoita tässä. Esimerkiksi [Sonia Livingstone? 00:34:20], joka on paljon ajanut sitä, että palveluntarjoaja pitäisi painostaa, tai suorastaan pakottaa suunnittelemaan ikäkausisopivaa mediasisältöä ja sovelluksia, joissa toteutuvat lasten oikeudet, joihin me ollaan kuitenkin sitouduttu. Eli toisaalta mediamaailma on oikeus myös lapsille. Eli mahdollisuus käyttää mediaa, oppia ja viihtyä. Leikkikenttänä se on lapsen oikeus. Sitä ei haluta riistää. Mutta mikä tahansa lapsille suunniteltu, sen pitää olla myös lapsille turvallista. Tällaiset aspektit ovat laajassa mittakaavassa kuitenkin toistaiseksi... Puuttuvat. Sosiaalista mediaa esimerkiksi ei suunnitella ikäkausispesifisti, vaan siinä on tietty ikäraja jota ei varmaan edes noudateta. Sitten se on sen jälkeen algoritmitasolla kaikille sama. Nyt jos niitä algoritmeja pakotetaan näkyviksi, niin sitä kautta voidaan lähteä miettimään myös, että voiko niitä säädellä siitä näkökohdasta, että minkä ikäinen käyttäjä vaikkapa on. Ja se vastuu siirrettäisiin silloin vähän enemmän sinne palveluntarjoajalle huolehtia niistä käyttäjistä ikäkausispesifillä tavalla ja vähemmän sitten esimerkiksi, että jokaisen vanhemman vastuulla on syynätä läpi koko ajan, että miten se käyttää. Että vähän voisi luottaa siihen, mitä sieltä myös myydään. Tämä on nyt vähän kuin toiveikasta ajattelua, mutta ainakin tahtotilaa EU-tasolla on lähteä tätä ajamaan läpi. Siinä on isona painopisteenä - ehkä toistan itseäni - nimenomaan se, että lasten oikeudet toteutuvat myös siellä mediamaailmassa. Että siellä on turvallinen leikkikenttä myös lapsille, koska se ei ole lasten oikeuksien toteutumista, jos heidät suljetaan sieltä ulos.

Haastattelija 1 [00:36:02]: Tämä on aika mielenkiintoinen kysymys, koska meillä esimerkiksi jos menet leikkikentälle ja siellä on kaikenlaisia liukumäkiä ja muita, niin niissä on aika kovat standardit, että miten ne pitää olla. Ja se on outoa, että tässä ei ole.

Puhuja 1 [00:36:16]: Joo, se on outoa. Ja se tulee sillä lailla vahvasti jälkijunassa, että ei ole sellaista vahvaa sääntelyä. Se on aika villi länsi. Nämä isot sovelluskaupat ovat luoneet omia sääntöjään toki, mutta ei ole mitään sellaista...

Haastattelija 1 [00:36:32]: Mihin sä kytket sen, että tämä muutos on nyt... Siis mä nyt kuulen sun puheesta jotenkin, että tämä olisi nyt vähän niin kuin tulossa ja sä itse asiassa vähän olet toiveikas sen suhteen, että ainakin haluat nähdä maailmaa sellaisena, että se menisi siihen suuntaan. Ja jotenkin tuntuu, että se on aika välttämätönkin muutos, että mennään siihen suuntaan. Minkä asioiden sä oot ajatellut, että ovat vaikuttaneet siihen, että me ollaan herätty tähän jotenkin, että tällaista tahtotilaa EU:ssa esimerkiksi on. Onko tutkimustietoa kertynyt niin paljon, vai onko se jonkun aktivismin asia, vai mikä?

Puhuja 1 [00:37:04]: Se on itse asiassa enemmän aktivismin asia, koska tutkimustieto on niin repaleista. Ei juurikaan näytä, että mitään suuria haittoja olisi. Mutta se on kuitenkin silti täysin uskottavaa, että vääränlainen sisältö väärän ikäiselle lapselle esimerkiksi on harmillista. Me ei haluta nuorempia lapsia altistaa vaikkapa väkivaltaiselle sisällölle, mutta mikään ei sitä tällä hetkellä suojaa, jos he sinne alustalle pääsevät. Mutta enemmän se on aktivismin tuotetta. Siihen on, sanoisinko viimeiset kolme-neljä vuotta on tehty aktiivista työtä, tällaisesta lasten oikeuksien näkökulmasta mediaan liittyen. EU Kids Online, Global Kids Online -hankkeista on lähtenyt liikkeelle tällainen työskentely aika pitkälti. Brittein saarilla taitaa se aktiivisin työskentelyporukka olla, mitkä nyt harmillisesti eivät enää ole EU:ssa.

Haastattelija 1 [00:38:19]: Niin, tosi harmi.

Puhuja 1 [00:38:21]: Mutta sitä osaamista kuitenkin tulee sieltä. Sitä kautta mulla on jonkinlaista toiveikkuutta, että jos EU nyt saa tämän sääntelypaketin jollain lailla toimimaan, niin se ehkä mahdollistaisi semmoisen vastavuorosen toiminnan. Varsinkin, koska nyt tälleen tutkijanäkökulmasta kun puhuu, niin aineisto-data-näkökulmastahan tutkimus on ollut tosi jälkijunassa, koska meillä on hyvin vähän tietoa siitä, että miten sitä mediaa oikeasti käytetään. Kuka tekee? Mitä? Kuinka paljon? Se on perustunut pitkälti kyselyihin. Nyt sitten tämän sääntelypaketin seurauksena koitetaan saada sitä aineistoa paremmin saataville tutkijoille. Sitä kautta päästään asioihin ehkä paremmin kiinni.

Haastattelija 1 [00:39:03]: Eikö muutos ollut niin nopea, että tutkimus ei ole ehtinyt mukaan?

Puhuja 1 [00:39:06]: Se on yksi syy - muutos on nopea. Tällainen historiallinen julkaisutapa miten tutkimusta tehdään ja julkaistaan on liian hidas. Ja toisaalta sitten menetelmät eivät kuitenkaan ihan sovi tämän tyyppisen ilmiön... Tällaiset kyselymenetelmät eivät riittävällä tasolla tarjoa riittävän tarkkaa ja hienoresoluutioista aineistoa siitä, että mitä se median käyttö sitten kuitenkin ihan oikeasti on. Se vähä tutkimus, mitä on saatu kerättyä tällaista logidataa ihmisten käytöstä, niin se piirtää aika erinäköistä kuvaa, kuin mitä sitten tämä kyselytutkimus. Sen takia olisi iso syy saada siirrettyä sitä tutkimusta enemmän siihen suuntaan, että ihan oikeasti saataisiin tietää, että kuinka paljon ja mitä siellä eri alustoilla tehdään ja miten se sitten mahdollisesti heijastuu johonkin hyvinvointiin.

Haastattelija 1 [00:39:59]: Onko se gap näiden kahden asian välillä? Kirsi.

Puhuja 2 [00:40:03]: Joo. Mä palaisin vielä tuohon lapsiturvalliseen medialeikkikenttään ja siihen ajatukseen. Miten sä sanoisit tutkijana, vaikka se tutkimustieto on aina epätäydellistä ja tässä tapauksessa ehkä vielä erityisen epätäydellistä, niin mitkä olisivat tämmöisen lapsiturvallisen medialeikkikentän tunnuspiirteitä, jos puhutaan vaikka jostain alakouluikäisestä lapsesta?

Puhuja 1 [00:40:34]: Sen pitäisi sallia sellainen turvallinen eksploraatio. Turvallinen seikkailu siinä mediaympäristössä siten, että sieltä olisi ihan aidosti pystytty blokkamaan pois ihmiset, joilla on pahat mielessä - ja mahdollisesti haitallinen sisältö. Se, miten se teknisesti toteutetaan, varmaan vaatii vahvaa tunnistautumista ja aika aktiivista työskentelyä, koska vahvastakin tunnistaumisesta pahantahtoiset ihmiset varmaan pääsevät läpi. Mutta sen pitäisi sallia mahdollisimman vapaa hiekkalaatikko, missä tehdä ja kokeilla asioita. Ne ovat ne tunnuspiirteet, että se on nimenomaan hiekkalaatikko jossa on reunat ja jonne ei sitten pääse käsiksi ihmiset tai robotit, joilla on pahoja mielessä. Ne ovat ne tunnuspiirteet. Mutta toinen tunnuspiirre on se, että se sisältö, eli mitä siellä on tarkoitus tehdä, on mietitty myös siitä näkökulmasta, että se on ikäkausisopivaa. Perinteinen sosiaalinen media tarjoaa hyvin vähän jollekin alakouluikäiselle sellaista oikeasti ikäkausisopivaa. Jos mietitään oppimisnäkökulmasta, tiedonhankkimisnäkökulmasta, ihan vaan viihtymisnäkökulmasta, niin teini-ikäiset tytöt tekemässä hassuja tansseja, niin okei, kyllähän se viihdyttää tämmöistä ekaluokkalaista, mutta onko se nyt sitten sitä järkevintä mahdollista sisältöä minkä parissa aikaansa kuluttaa, niin ei välttämättä ole. Meillä on kuitenkin kasvatusalalta asiantuntijoita kaikille ikäkausille, jotka osaavat kyllä kertoa että mitä ehkä voisi tehdä. Sen ei välttämättä tarvitse olla järkevää. Se on kuitenkin ajanvietettä, mutta ehkä ikäkausitasolla sopivaa ajanvietettä. Vähän niin kuin Pikku Kakkonen. Se on mietitty.

Haastattelija 1 [00:42:21]: Tuo kiinnostaa minua siitä näkökulmasta, että jos ajateltaisiin että koulussa haluttaisiin ajatella tämä digitaalinen toiminta tai media sillä tapaa, että se olisi mahdollisimman hyvää ja aktiivista ja kaikkea tätä mitä kuvasit äsken, ja joku koulua

ktivoituisi siinä ja haluaisi tehdä sen, niin vastaako meidän tutkimus tällä hetkellä. Saavatko meidän tutkimukset tarpeeksi vastauksia tällä hetkellä sille koululle, joka tätä haluaisi tehdä?

Puhuja 1 [00:43:00]: Mä luulen, että opetusteknologian tutkimusta, jota on kuitenkin tehty pidempään kuin tämmöistä sosiaalisen median tai mediavaikutusten tutkimusta, niin sieltä löytyy kyllä aika paljon kaikkea, mitä kannattaa tehdä. Meillä on kouluja, jotka tekevät tosi monipuolisia juttuja, ovat ottaneet ohjelmointia, robotiikkaa ja muuta, jotka kaikki kuitenkin ovat tätä tämmöistä teknologian opetuskäyttöä, niin kyllähän siihen löytyy materiaaleja. Ja meillä on innokas verkosto, joka tukee kouluja tässä ja kyllähän sitä on. Ja se on sitä tuottavaa, järkevää median käyttöä, joka tietysti monellakin tasolla eroaa siitä taas nuorten yksityisestä median käytöstä. Jos taas halutaan kääntää sitä yksityistä kännykän tuijottelua jotenkin järkevämpään suuntaan, niin siihen onkin sitten vähän vähemmän työkaluja.

Haastattelija 1 [00:43:48]: Siihen ei niin suoria vastauksia tule.

Puhuja 1 [00:43:51]: Siihen ei niin suoria vastauksia tule, eikä se ole mahdollistakaan, koska vaikka näyttää että kaikki tekevät samaa asiaa sitä kännykkää tuijottaessaan, niin eivät ne kuitenkaan tee samaa asiaa. Ne tekevät eri asioita eri syistä ja jos sitä haluaa kääntää parempaan suuntaan tai järkevämpään suuntaan, niin se pitää melkein yksilötasolla tehdä. Toki sellaisia yleisiä ohjeita kannattaa tehdä ja tällaista median käytön säätelyä kannattaa ottaa kouluissa vaikka jonkinlaisilla teemoilla puheeksi, että kannattaako se olla se kännykkä siinä koulukirjan viedessä, kun tekee läksyjä. Ei kannata. Ja jotain tämmöisiä perusjuttuja. Ne kannattaa ottaa puheeksi ja niin varmasti monessa paikassa tehdään. Mutta siihen mitään sellaista gold standardia ei kyllä tutkimus pysty sanomaan, että mitä kannattaa tehdä minkä ikäisille ja missä vaiheessa, vaan yleisesti, laveasti puhutaan että säätelyä kannattaa harjoittaa. Ja asiat, jotka tukevat keskittymistä, niin niihin kannattaa keskittyä. Ja ne mitkä haittaa keskittymistä, niin niitä pyritään välttämään.

Haastattelija 1 [00:44:58]: Ja voisivatko nämä olla yhteisössä yhdessä mietittyjä? Siis, että on tiettyjä kohtia missä meidän kannattaa antaa keskittymisrauha ja missä ei?

Puhuja 1 [00:45:06]: Joo. Ja niiden pitäisikin olla yhteisötasolla yhdessä mietittyjä. Ja tämä koskee ihan työyhteisöjä myös. Se, että millä tavalla ihmisiä saa häiritä ja millä nopeudella odotetaan, että asioihin reagoidaan ja niin pois päin, niin toki.

Haastattelija 1 [00:45:23]: Sä ajattelet, että ne on yhteisön asioita ensisijaisesti?

Puhuja 1 [00:45:28]: No, jos mä ajattelen että sillä saataisiin jotain vaikuttavaa aikaan, niin sitten sen pitäisi olla yhteisön asiaa. Se, että ihan vaikka kaveryhteisössä jos sovitaan, että rauhoitetaan joku tietty aika läksyjien tekemiselle, niin se helpottaa kaikkia niitä siinä yhteisössä osallisena olevia. Versus se, että yksi päättää tehdä sen ja muut eivät taas sitten noudata sitä samaa. Eli kaikki tällainen, mitä sovitaan yhdessä, yhteisötasolla, niin se on suurempi mahdollisuus onnistua ja suurempi mahdollisuus vaikuttaa johonkin.

Haastattelija 1 [00:45:58]: Joo. Tämä on tosi mielenkiintoista. Tosi hienoa, että pääsit tänne matkaan. Meillä on tässä yksi sellainen kysymys, mikä meitä aina oikeastaan kiinnostaa tässä. Kun sä tällä hetkellä ajattelet asioista tietyllä tapaa, sulle on kertynyt se tieto vuosien aikana ehkä, tai se ajatus miten sä ajattelet tänä päivänä. Onko sun polulla ollut jotain sellaisia kohtia, mitkä ovat erityisesti vaikuttaneet sun ajatteluusi? Miksi sä oot ylipäättänsä kiinnostunut tästä aiheesta? Mikä on saanut ajattelemaan näistä asioista tällä hetkellä näin? Osaatko nimetä jotain prosesseja, tutkimustuloksia, mitä tahansa?

Puhuja 1 [00:46:49]: Mun kiinnostus tähän aiheeseen lähti tästä diginatiivi-keskustelusta. Nuorena kirkasotsaisena väitöskirjan aloittajana uskoin sen diginatiivin hypoteesiin alkuun, että okei, meillä on sellaisia tosi taitavia nuoria siellä. Oletin, että niitä on niin merkittävä osa, että sitä kannattaa tutkia. Koulut olivat mun silmissä vähän sellaisia vanhanaikaisia paikkoja siinä vaiheessa ja sitä lähdettiin tutkimaan. Mutta kyllä siinä alkoi heijastumaan enemmänkin se ajatus siitä, että nuoret muodostavat sen diginatiiviuden suhteen jakauman ja siellä oikeasti ns. diginatiivi-päässä on aika pieni osa. Mutta kyllä siinä tietysti sellaisia tutkimustuloksia itselläkin on, että meillä on nuoria jotka ovat taitavia median käytössä ja jotka haluaisivat, että se huomioitaisiin koulussa paremmin. Ja kun näin ei tapahdu, niin heillä on alhaisempi esimerkiksi kouluinto. Ja tällä lailla ehkä semmoinen monisävyisempi kuva siinä alkoi itselle muodostumaan. Mutta sitten siinä rinnalla tuli tämä haittakeskustelu samaan aikaan, kun mä tein väitöskirjaa. Se kyllä vaikutti mun ajatteluun, koska se lähti niin yliampuvasti liikkeelle, kun lähdettiin tällaisesta ajatuksesta, että kännykät ovat tuhonneet kokonaisen sukupolven. dTälleen uteliaana tutkijana lähdin perehtymään siihen asiaan, että kuinka paljon ne nyt oikeastaan ovatkaan tuhonneet. Sen jälkeen joka ikinen tulos mikä on tullut vastaan, niin ne ovat hirveän mitättömiä, ne yhteydet. Ei siellä ole mitään tuhoamista tapahtunut. Sitä kautta ehkä tämä oma polku tässä on lähtenyt. Ja toki tuo Tiedeneuvontahankkeen kanssa tehty tuo iso katsauskokonaisuus, niin sitä kautta sai sitä näkökantaa vähän laajennettua, että mediakeskustelussa on edelleen se ruutuaika mistä ollaan huolissaan. Ja silloin tällöin joku nostaa esiin, että oikeasti pitäisi olla huolissaan niistä toisista ihmisistä, mutta jotenkin se ruutuaika saa ne kaikkein isoimmat lööpit. Haastattelija 1 [00:49:05]: Eli nähdä jotain sellaista... Puhutaan ympärillä asioista ja sitten tutkimuksessa näyttääkin ihan eriltä, niin se on aika mielenkiintoinen positio itse asiassa.

Puhuja 1 [00:49:15]: Se on, se on joo. Ja siinä ihmetyttää toi tiedelukutaito, minkä meidän toimittajakunnalla on, mutta ehkä siinä on muita motiiveja taustalla.

Haastattelija 1 [00:49:31]: Mutta sinulla oli alkuun tämä diginatiivi-hypoteesi sellainen, että sinä ajattelit että ehkä tällainen ilmiö on olemassa. Ja sitten se tarkentui se kuva itse asiassa hyvin erilaiseksi.

Puhuja 1 [00:49:42]: Joo, kyllä. Mä ostin sen hypoteesin aika hyvin siihen alkuun, että okei, meillä on sellaisia nuoria teknologiavelhoja koulut täynnä. Mutta sitten niitä ei ruvennut löytymään, niin sitten se ehkä... Mutta ehkä siinä oppi myös vähän enemmän tästä, että miten ihmiset ylipäänsä asettuvat jakaumille. Siellä on tämmöisiä erikoistapauksia aina hyvin vähän.

Haastattelija 1 [00:50:08]: Joo. Tämä on meille kauhean läheinen aihe, kun me paljon pohditaan sitä ja ollaan pohdittu näissä podcasteissa, mutta myös tässä Schoolwell-hankeessa tavallaan, että kun nähdään joku asia eri tavalla tai muuta, niin se on itse asiassa aikamoinen prosessi itselleen muuttaa omaa ajattelua ja muuta. Ja jotenkin ehkä vähän nöyrymistäkin sen tutkimustuloksen äärellä, niin jotain tuollaista mä kuulen sulta.

Puhuja 1 [00:50:37]: Sitä on, joo. Ja tietysti mulla on vähän semmoinen pyrkimys sellaiseen tieteenfilosofiseen purismiin, että tämmöinen nöyryminen evidenssin edessä on hyvä asia tieteellisellä uralla ja sitä voi ehkä ihan silleen rohkeasti myöntää ja todeta, että näinkin käy joskus. Eikä tietenkään aina, koska sitten se olisi vähän raskasta varmaan minä-käsitykselle. Mutta sellaistaakin on ollut ja se on tutkijan polulla varsin hyvä vaihe. Ja tässä odotellaan, että milloin joku mallintaa median hyvinvointivaikutuksia sillä tarkkuudella, että siitäkin voidaan todeta jotain muuta kuin että ei näytä että ne ovat yhteydessä, vaikka hypoteesit ovat sinänsä aika uskottavia.

Haastattelija 1 [00:51:34]: Kyllä, kyllä. Hienoa. Ollaan tultu Kouluilta-podcastissa siihen kohtaan, milloin kysytään konkreettisia ratkaisuja. Ja ratkaisukysymys. Luulen, että vähän tiedetään jo mitä vastaat tähän, mutta katsotaan. Tulisiko nuorten somen käyttöä rajoittaa, vai tulisiko se sallia? Aika kategorinen kysymys. Vai miten tulisi toimia nuorten somen käytön kanssa? Ehkä tämä jatkokysymys on vielä enemmän kohdallaan. Mitä tekisit, jos pystyisit ratkaisemaan tähän ilmiöön liittyvät asiat esimerkiksi koulun kontekstissa, mutta sitten laajemminkin? Mitä ratkaisuja?

Puhuja 1 [00:52:31]: Täällä kategoriseen kysymykseen - somen käyttö tulee sallia. Ja varsinkin jos puhutaan nuorista, puhutaan teini-ikäisistä. Se mahdollinen haitta siitä, että

nuori eristetään omasta vertaisyhteisöstään, ylittää kaikki mahdolliset sosiaalisen median haitat, mitä tutkimus tällä hetkellä pystyy osoittamaan. Mutta vähän ehkä monisyisempi vastaus voisi olla, että se pitää tuki sallia. Jos on joku huoli, niin sitten asiaan pitää paneutua. Mutta pelkän rajoittamisen takia ei ole syytä rajoittaa. Ei ole syytä laskea sitä, että onko se kaksi tuntia vai kaksi tuntia ja 15 minuuttia. Se 15 minuuttia ei muuta sitä tilannetta. Mutta jos herää joku huoli, että se sosiaalinen media muodostuu jollain lailla pakkomielleiseksi... Siinä voi olla taustalla monia asioita. Se voi liittyä kehonkuvaan. Se voi liittyä yleiseen mielenterveysoireiluun. Ja sosiaalisen median tai ylipäänsä digitaalisen median semmoinen pakkomielleinen käyttö voi olla oire ihan jostain muista huolista. Siltä se ainakin tutkimuskentällä näyttää, että se on yksi oire muiden joukossa. Sitten kannattaa pysähtyä miettimään, että mistä on kyse. Mutta sitten kun puhutaan tämmöisestä ihmisestä, nuoresta joka tekee, hoitaa asiat ja elää muuten suhteellisen tavallista elämää, niin ei tarvitse sinänsä rajoittaa. Mutta kun puhutaan koulusta ja opiskelusta ja ihmisen keskittymiskyvystä, niin siinä kohtaa on syytä opetella semmoisia tapoja, mitkä tukevat sitä keskittymistä. Koska opiskelu ilman keskittymistä ei oikeastaan onnistu. Ja jos se media rikkoo sitä keskittymistä, niin asialle pitää tehdä jotain.

Haastattelija 1 [00:54:03]: Joo. Eli sillä on sekin voi olla huoli, johon pitää paneutua.

Puhuja 1 [00:54:11]: Niin.

Haastattelija 1 [00:54:12]: Eli ymmärränkö oikein, että esimerkiksi koulussa jos näyttää siltä, että tämä oppiminen ei onnistu, tai se vaikuttaa meidän oppilaiden oppimiseen, niin siihen pitäisi yhdessä paneutua mitä ne ratkaisut on. Ei kategorisesti se ei ole joko-tai, vaan siihen pitäisi paneutua, että miten sitä voidaan edistää sitä oppimista.

Puhuja 1 [00:54:29]: Niin, jos sanotaan näin, että jos nyt ei tule kategorista kännykkäkieltoa kouluihin, niin sitten on syytä tehdä yhteisiä sopimuksia, että miten toimitaan vaikkapa kännykän kanssa. Voiko se olla taskussa? Se on aika lähellä. Kiusaus on aika suuri. Eli on käytetty vaikkapa kännykkäparkkeja. On käytetty monia muita tämmöisiä, jotka sitten mahdollistavat sen, että se yhteys siihen puhelimeen... Ne asiat, mitä sillä on tottunut tekemään ja haluaa tehdä, ovat saatavilla vaikkapa välitunneilla. Toki ehkä voisi kannustaa välitunneillakin tekemään jotain muuta, mutta se on nyt eri kysymys. Mutta jos puhutaan tästä oppituntien keskittymisestä, niin jos näyttää siltä, niin kuin varmasti on, että sitä kännykkää vilkuillaan siellä silloin kun keskittymiskyky alkaa muutenkin vähän tippumaan, niin keksitään siihen joku ratkaisu, joka ehkäisee sitä. Ei se tietenkään estä oppilasta piirtelemästä vihkoon tai tuijottamasta seinään, mutta se on yksi pieni keskittymistä tukeva homma. Sitten voi tietysti miettiä, että miksi ne opiskelijat kyllästyvät ja rupeavat kaivamaan sitä kännykkää missäkin vaiheessa tuntia. Se on taas sitten oma pedagoginen keskustelunsa.

Haastattelija 1 [00:55:45]: Joo. Kyllä, kyllä. Jos mä ymmärrän aikaisemmasta puheesta sen, tai nappaan sieltä tämän, niin tällaiset sopimukset olisi hyvä tehdä niin, että lapset ja nuoret olisivat siinä osana. Opettajat, vanhemmat. Sitten tulisi yhteisön asia.

Puhuja 1 [00:55:59]: Ehdottomasti. Sillä tavalla niistä saadaan paremmin pitäviä.

Haastattelija 1 [00:56:03]: Joo. Kyllä, kyllä. Mitä sanot Kirsi? Meillä on taas saatu aikamoisia asioita kuulla.

Puhuja 2 [00:56:13]: Joo. Mulla ehkä tästä meidän keskustelusta tärkeinä päällimmäisinä ajatuksina jäi just se, että kun me puhutaan median käytöstä, niin meidän pitäisi ihan oleellisesti puhua siitä, että mihin me sitä käytetään ja miten me sitä käytetään. Ja sitten tästä riippuu se, että minkälaisia potentiaalisia vaikutuksia sillä on yhtäällä oppimiseen ja toisaalta hyvinvointiin. Ja sitten tietenkin koulun kontekstissa kun me mietitään näitä asioita, niin sitten on hyvä pitää mielessä myöskin se, että oppimisen kysymykset ovat myös hyvinvoinnin kysymyksiä. On aika vahvaakin näyttöä siitä, että jos se oppiminen ei suju, niin se rupeaa kyllä ajan myötä heijastumaan myös hyvinvoinnin asioihin negatiivisesti ja sitten toisaalta kääntäen. Se, että jos voidaan pahoin, niin sillä on vaikutuksia oppimiselle. Ja siinä mielessä median käyttö on osa sitä sen lapsen ja nuoren todellisuutta ja osa myöskin sitä koulun todellisuutta. Sitä kautta käytetään vaikkapa niitä kännyköitä siellä koulussa tai ei, niin se on sen lapsen todellisuuden osa.

Haastattelija 1 [00:57:34]: Näin on. Kiitos tuhannesti, että tulit paikalle. Oli tosi mielenkiintoista näkökulmia. Kiitos kouluille taas kerran kysymyksistä. Meillä kysymysten kerääminen jatkuu ja tulemme tekemään näitä podcasteja pitkin matkaa tässä. Tässähän ei ole vielä kaikki tässä podcastissa, vaan että meidän koulukirjeenvaihtajat kuuntelevat koulun toimijoiden kanssa näitä meidän podcasteja ja sitten me kuullaan heiltä mitä näistä ratkaisuehdotuksista ovat mieltä ja onko niissä mieltä. Puhutaan siitä vielä sitten lyhyesti yhdessä. Meidän on aika laittaa tämä jakso pakettiin. Ehkä sanon tähän loppuun vielä, että Schoolwell-hankeeseen voi tutustua lisää osoitteessa Helsinki.fi/Schoolwell. Ja kehotamme kaikkia käymään myös Ratkaisujatieteestä.fi-sivustolla, jossa pohditaan vastauksia, tutkimukseen perustuvia ratkaisuja yhteiskuntamme isoihin kysymyksiin. Schoolwell ja Kouluilta-podcast kiittävät.

[äänite päättyy]